

Ügyszám: NAIH/2018/3430/ IV.
Ügyintéző: [...]

[...]
részére

[...]

Tisztelt Uram!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnak (a továbbiakban: Hatóság) küldött elektronikus levelében a Hatóság állásfoglalását kérte a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fogyvédtv.) 18. §-a alapján létrehozott békéltető testületeknek az általános adatvédelmi rendelet¹ alapján fennálló egyes kötelezettségeivel kapcsolatban. Megkeresésében kiemelte, hogy a békéltető testületek a megyei (fővárosi) kereskedelmi és iparkamarák mellett működő, független testületek, melyek önálló jogi személyiséggel nem rendelkeznek, továbbá a fogyasztók nevét, valamint lakcímét kezelik.

Az általános adatvédelmi rendelet szerint az adatvédelmi hatóságoknak nem feladata az adatkezelők/adatfeldolgozók konzultációs beadványainak megválaszolása. A Hatóságnak a konzultációs beadványok megválaszolására az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 38. §-a alapján sincs törvényi kötelezettsége.

Ez alól kivételt jelent az általános adatvédelmi rendelet 57. cikk (1) bekezdés c) pontjában szereplő tanácsadási kötelezettség, mely az adatvédelmi hatóságokat a nemzeti parlamenttel, a kormánnyal, más intézményekkel és szervekkel szemben terheli. Ezt a feladatot egészíti ki helyi önkormányzatok esetében a jogalkotó, amikor azt mondja ki, hogy a megkeresett szerv a helyi önkormányzat tájékoztatás kérésére harminc napon belül érdemben köteles válaszolni.

A Hatóság ennek megfelelően megválaszolja ezen szervek jogalkotással, és a természetes személyek információs önrendelkezési jogával kapcsolatos jogértelmezési tárgyú konzultációs megkereséseit, valamint a helyi önkormányzatok tájékoztatás kérését, azonban – a Hatóság erőforrásaira is tekintettel – ez nem jelenti azt, hogy a Hatóság a fent megjelölt szervek működése során felmerült minden adatkezelési kérdésben konzultációt folytat.

I. Az előzőek szem előtt tartásával az Ön által feltett egyes kérdésekhez kapcsolódó szabályozásról a következők szerint tájékoztatom, azok sorrendjében.

I.1. „A békéltető testületeknek a GDPR 7. cikke alapján kell-e adatkezelési nyilatkozatot beszerezni az ügyfeleiktől?”

Az általános adatvédelmi rendelet vonatkozó rendelkezései alapján a személyes adatok²

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet).

² Általános adatvédelmi rendelet 4. cikk 11. pont: „személyes adat”: azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintett”) vonatkozó bármely információ; azonosítható az a természetes személy, aki közvetlen vagy közvetett módon, különösen valamely azonosító, például név, szám, helymeghatározó adat, online azonosító vagy a természetes személy testi, fiziológiai, genetikai, szellemi, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára vonatkozó egy vagy több tényező alapján azonosítható.

általánosabb – tehát a személyes adatok különleges kategóriába nem tartozó, valamint a büntetőjogi felelősség megállapításához nem kapcsolódó – kategóriáinak kezelése kizárólag akkor és annyiban jogszerű, amennyiben arra legalább egy, az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdésében meghatározott jogalpra hivatkozással kerül sor³.

Figyelemmel arra, hogy az Ön által hivatkozott adatkezelési jogalap, az érintett hozzájárulása esetében e jognyilatkozat érvényességének – más elemek mellett – fogalmi eleme az érintett akaratának önkéntes kinyilvánítása⁴, a Hatóság álláspontja szerint a jognyilatkozat önkéntessége megkérdőjelezhető, mivel a személyes adatok kezelése hiányában a békéltető testület eljárása nem vehető igénybe⁵: a kérelem benyújtása önkéntes döntés ugyan, de a fogyasztó adatainak megadása már nem, hiszen azt jogszabály a kérelem kötelező adattartalmaként írja elő. Az általános adatvédelmi rendelet (43) preambulum-bekezdése szerint azonban „[a]nnak biztosítása érdekében, hogy hozzájárulást önkéntesen adják, a hozzájárulás olyan egyedi esetekben nem szolgálhat érvényes jogalapként a személyes adatok kezeléséhez, amelyekben az érintett és az adatkezelő között egyértelműen egyenlőtlen viszony áll fenn, különösen ha az adatkezelő közhatalmi szerv, és az adott helyzet valamennyi körülményét figyelembe véve ezért valószínűtlen, hogy a szóban forgó hozzájárulás megadása önkéntesen történt.”

A lehetséges jogalapok kapcsán a Hatóság felhívja szíves figyelmüket az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés c) és e) pontjaira, melyek alapján az adatkezelés jogszerű lehet akkor is, ha az az adatkezelőre⁶ vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges, továbbá

³ Általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) A személyes adatok kezelése kizárólag akkor és annyiban jogszerű, amennyiben legalább az alábbiak egyike teljesül:

- a) az érintett hozzájárulását adta személyes adatainak egy vagy több konkrét célból történő kezeléséhez;
 - b) az adatkezelés olyan szerződés teljesítéséhez szükséges, amelyben az érintett az egyik fél, vagy az a szerződés megkötését megelőzően az érintett kérésére történő lépések megtételéhez szükséges;
 - c) az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges;
 - d) az adatkezelés az érintett vagy egy másik természetes személy létfontosságú érdekeinek védelme miatt szükséges;
 - e) az adatkezelés közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges;
 - f) az adatkezelés az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekeinek érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha ezen érdekekkel szemben elsőbbséget élveznek az érintett olyan érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai, amelyek személyes adatok védelmét teszik szükségessé, különösen, ha az érintett gyermek.
- Az első albekezdés f) pontja nem alkalmazható a közhatalmi szervek által feladataik ellátása során végzett adatkezelésre.

⁴ Általános adatvédelem 4. cikk 11. pont: „az érintett hozzájárulása”: az érintett akaratának önkéntes, konkrét és megfelelő tájékoztatáson alapuló és egyértelmű kinyilvánítása, amellyel az érintett nyilatkozat vagy a megerősítést félreérthetetlenül kifejező cselekedet útján jelzi, hogy beleegyezését adja az őt érintő személyes adatok kezeléséhez.

⁵ Fogyvédvtv. 28. § (1) A békéltető testület eljárása a fogyasztó kérelmére indul.

(2) A kérelmet a békéltető testület elnökéhez kell írásban benyújtani. Az írásos formának a 17/C. § szerinti módokon is eleget lehet tenni. A kérelemnek tartalmaznia kell

a) a fogyasztó nevét, lakóhelyét vagy tartózkodási helyét,

[...]

h) a fogyasztó aláírását.

A Hatóság ezen túlmenően is felhívja szíves figyelmüket a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról 95/46/EK irányelvnek 29. cikke alapján létrehozott munkacsoport (a továbbiakban: 29. cikk szerinti munkacsoport) WP259. rev.01 iránymutatására az érintetti hozzájárulás érvényességének feltételeivel kapcsolatban: „Guidelines on consent under Regulation 2016/679 - Adopted on 28 November 2017, as last Revised and Adopted on 10 April 2018”. http://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=623051; http://www.naih.hu/files/wp259rev.01_EN_Guidelines_on_Consent.pdf.

⁶ Általános adatvédelem 4. cikk 7. pont: „adatkezelő”: az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely a személyes adatok kezelésének céljait és eszközeit önállóan vagy másokkal együtt meghatározza; ha az adatkezelés céljait és eszközeit az uniós vagy a tagállami jog határozza meg, az adatkezelőt vagy az adatkezelő kijelölésére vonatkozó különös szempontokat az uniós vagy a tagállami jog is meghatározhatja.

különösen abban az esetben, ha az adatkezelés⁷ közérdekű, vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogszabály gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges.

Lényeges továbbá, hogy az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés f) pontja, tehát az adatkezelő vagy harmadik fél jogos érdeke adatkezelési jogalként nem alkalmazható a közhatalmi szervek által feladataik ellátása során végzett adatkezelésre. Mint a későbbiekben az 1.3. pont kapcsán részletesebben kifejtésre kerül, a „közhatalmi szerv” fogalmát az általános adatvédelmi rendelet nem határozza meg, annak tartalmát minden esetben a tagállami jog rendelkezéseinek tükrében kell megállapítani.

Az adatkezelés során alkalmazott jogalap kérdésétől függetlenül a Hatóság felhívja szíves figyelmüket az érintettek tájékoztatásának kötelezettségére, melyet arra figyelemmel, hogy a személyes adatokat az érintettől szerzik-e meg, avagy sem, az általános adatvédelmi rendelet 13. és 14. cikkei szerinti tartalommal és időpontban szükséges teljesíteni.

1.2. „Vonatkozik-e a békéltető testületekre az ún. adatvédelmi incidensekre vonatkozó bejelentési kötelezettség?”

Az adatvédelmi incidensnek a felügyeleti hatóság felé történő bejelentésének kötelezettségét – melyet indokolatlan késedelem nélkül, lehetőség szerint legfeljebb 72 órával a tudomásszerzést követően kell teljesíteni – az általános adatvédelmi rendelet az adatkezelőre telepíti, az adatfeldolgozónak⁸ pedig a tudomásszerzést követő indokolatlan késedelem nélkül kell bejelentenie az incidenst az adatkezelőnek⁹.

Amennyiben tehát valamely békéltető testület adatkezelőnek minősül az általános adatvédelmi rendelet értelmében, úgy az incidens-bejelentési kötelezettség alól nem mentesül, tekintettel arra, hogy az uniós jogi aktus nem ad lehetőséget az e rendelkezésektől eltérő tagállami jogszabály megalkotására. A Hatóság hangsúlyozza, hogy az adatkezelői minőség független az adott szervezet jogi személyiségétől, vagy annak hiányától: erre nézve alapvetően az adatkezelés céljának és eszközeinek meghatározása tekinthető fő ismérveknek, az adatkezelői minőség az általános adatvédelmi rendelet 4. cikk 7. pontja alapján abban az esetben sem kizárt, ha ezen fő ismérveket, valamint az esetleges további szempontokat uniós vagy tagállami jog határozza meg.

A Hatóság felhívja továbbá szíves figyelmüket, hogy az adatkezelőt egy esetleges incidens felügyeleti hatóság felé történő bejelentésén túlmenően az incidensek nyilvántartásának kötelezettsége is terheli, melyben rögzíteni szükséges az incidenshez kapcsolódó tényeket, annak hatásait, és az orvoslására megtett egyes intézkedéseket is¹⁰.

1.3. „Kell-e adatvédelmi tisztviselőt kijelölniük?”

Az általános adatvédelmi rendelet 37. cikk (1) bekezdés a) pontja alapján az adatkezelő és az adatfeldolgozó adatvédelmi tisztviselő kijelölésére köteles minden olyan esetben, amikor az

⁷ Általános adatvédelem 4. cikk 2. pont: „adatkezelés”: a személyes adatokon vagy adatállományokon automatizált vagy nem automatizált módon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, így a gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tagolás, tárolás, átalakítás vagy megváltoztatás, lekérdezés, betekintés, felhasználás, közlés továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel útján, összehangolás vagy összekapcsolás, korlátozás, törlés, illetve megsemmisítés.

⁸ Általános adatvédelmi rendelet 4. cikk 8. pont: „adatfeldolgozó”: az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely az adatkezelő nevében személyes adatokat kezel.

⁹ Általános adatvédelmi rendelet 33. cikk (1)-(2) bekezdés.

¹⁰ Általános adatvédelmi rendelet 33. cikk (5) bekezdés.

adatkezelést közhatalmi, vagy egyéb, közfeladatot ellátó szervek végzik – ide nem értve az igazságszolgáltatási feladatkörükkel összefüggésben eljáró bíróságokat.

Mint fentebb már említésre került, az általános adatvédelmi rendelet nem definiálja sem a közhatalmi szerv, sem a közfeladatot ellátó szerv fogalmát. A 29. cikk szerinti munkacsoport azonban – nem kötelező jellegű, azonban a felügyeleti hatóságok jogalkalmazását értelemszerűen befolyásoló – iránymutatást bocsátott ki¹¹ az adatvédelmi tisztviselőkkel kapcsolatban¹², melynek 2.1.1. pontja szerint ezen fogalmakat az egyes tagállami jogok szerint kell meghatározni. Az iránymutatás szerint „*a közhatalmi szerv vagy egyéb, közfeladatot ellátó szerv fogalma magában foglalja az országos, regionális és helyi hatóságokat, de a fogalom - az alkalmazandó nemzeti jogszabályok szerint – általában magában foglalja a közjog hatálya alá tartozó más szerveket is. Ebben az esetben az adatvédelmi tisztviselő kijelölése kötelező.*”

A fentiek alapján a Hatóság álláspontja szerint a békéltető testületek esetében adatvédelmi tisztviselő kinevezése nem mellőzhető, az általános adatvédelmi rendeletből azonban nem következik az, hogy adott személy csak és kizárólag egyetlen adatkezelő vonatkozásában töltheti be ezt a feladatkört. A rendelet 37. cikk (3) bekezdése például kifejezetten akként rendelkezik, hogy amennyiben „*az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó közhatalmi szerv vagy egyéb, közfeladatot ellátó szerv, közös adatvédelmi tisztviselő jelölhető ki több ilyen szerv számára, az adott szervek szervezeti felépítésének és méretének figyelembevételével*”, az adatvédelmi tisztviselő elérhetőségével és függetlenségével kapcsolatos követelményeknek természetesen ezekben az esetekben is teljesülniük kell.

A Hatóság felhívja szíves figyelmüket, hogy a 29. cikk szerinti munkacsoport adatvédelmi tisztviselőkre vonatkozó iránymutatása magyar nyelven elérhető a Hatóság honlapjáról¹³, továbbá a honlapon az adatvédelmi reformmal kapcsolatos állásfoglalások között jelentős számban találhatóak az adatvédelmi tisztviselővel kapcsolatban feltett kérdések nyomán kibocsátott konzultációs válaszok¹⁴.

1.4. „*Illetve a GDPR kapcsán milyen további kötelezettségeik merülhetnek fel?*”

1.4.1. Az általános adatvédelmi rendelet III. fejezete határozza meg az érintetteket az adatkezelőkkel szemben megillető jogosultságokat: az adatkezelő az uniós jogi aktus 13-14. cikkében meghatározott tartalommal és időpontban köteles tájékoztatást biztosítani az érintettek számára, emellett az érintett jogosult a személyes adataihoz, valamint az adatkezelésre vonatkozó információkhoz való hozzáférésre, személyes adatai helyesbítésére (pontosítására), törlésére, az adatkezelés korlátozására, az adathordozhatóság jogának gyakorlására, tiltakozásra személyes adatainak kezelésével szemben, továbbá sajátos jogok illetik meg az automatizált döntéshozattal kapcsolatban is¹⁵, természetesen minden említett érintetti jog esetében az általános adatvédelmi rendeletben írt feltételekkel és korlátozásokkal.

Az általános adatvédelmi rendelet alapján a fenti jogosultságok alapján nyújtott információkat és tájékoztatást tömör, átlátható, érthető és könnyen hozzáférhető formában, világosan és közérthetően fogalmazva kell nyújtani, írásban vagy más módon, ideértve adott esetben az

¹¹ Az általános adatvédelmi rendelet értelmezése során a 29. cikk szerinti munkacsoport mindazon iránymutatása, állásfoglalása, további dokumentuma felhasználható, melyet az Európai Adatvédelmi Testület (European Data Protection Board) formálisan jóváhagyott: https://edpb.europa.eu/news/news/2018/endorsement-gdpr-wp29-guidelines-edpb_en.

¹² Iránymutatás az adatvédelmi tisztviselőkkel kapcsolatban (WP 243 rev.01).

¹³ <http://www.naih.hu/files/Iranymutatas-az-adatvedelmi-tisztvisel-kkel-kapcsolatban.pdf>

¹⁴ <http://www.naih.hu/az-adatvedelmi-reformmal-kapcsolatos-allasfoglalasok.html>

¹⁵ Általános adatvédelmi rendelet 15-22. cikk.

elektronikus utat is. Az adatkezelő köteles elősegíteni az érintettek az általános adatvédelmi rendelet 15-22. cikkei szerinti jogai gyakorlását, továbbá késedelem nélkül, de – főszabály szerint – mindenképpen a kérelem beérkezésétől számított legfeljebb egy hónapon belül tájékoztatnia kell az érintetteket a kérelem nyomán hozott intézkedésekről¹⁶.

1.4.2. Az általános adatvédelmi rendelet 30. cikk (1)-(2) bekezdései alapján az adatkezelők és adatfeldolgozók kötelesek nyilvántartást vezetni az általuk végzett adatkezelési tevékenységekről, mégpedig a rendelet hivatkozott rendelkezéseiben meghatározott adattartalommal. A 30. cikk (5) bekezdése alapján a 250 főnél kevesebb személyt foglalkoztató vállalkozások és szervezetek abban az esetben sem mentesülnek az adatkezelési tevékenységek nyilvántartásának létrehozására és fenntartására irányuló kötelezettségeik alól, amennyiben adatkezelésük nem alkalmi jellegű, vagy adatkezelésük az érintettek jogaira és szabadságaira nézve valószínűsíthetően kockázatot hordoz, vagy az adatkezelés kiterjed a személyes adatok ún. különleges kategóriáira is, vagy a büntetőjogi felelősséggel kapcsolatos adatokra is. Ugyanakkor a 29. cikk szerinti munkacsoport egy, a Hatóság honlapján magyar nyelven is elérhető állásfoglalása szerint a 30. cikk (5) bekezdését akként kell értelmezni, hogy a nyilvántartási kötelezettség a 250 főnél kevesebb személyt foglalkoztató szervezetek, vállalkozások esetében csak az e bekezdésben hivatkozott adatkezelések típusaira terjed ki¹⁷.

Ezzel összefüggésben a Hatóság felhívja szíves figyelmüket, hogy a békéltető testülethez benyújtásra kerülő kérelem kötelező tartalmi elemein¹⁸ – így például a fogyasztó neve, lakó- vagy tartózkodási helye, aláírása – túlmenően személyes adatnak minősül a kérelem mindazon adattartalma, mely azonosított vagy azonosítható természetes személyre vonatkozik, továbbá minden, az említett kritériumoknak megfelelő, és az eljárás során a békéltető testület rendelkezésére bocsátott, illetve általa kezelt adat.

1.4.3. A fentiek túlmenően az adatkezelőnek természetesen teljesítenie kell az általános adatvédelmi rendeletben meghatározott valamennyi általános követelményt, így például meg kell felelnie a személyes adatok kezelésére vonatkozó elveknek¹⁹ – mely megfelelést az adatkezelőnek kell tudnia igazolnia – továbbá teljesítenie kell különösen az adatkezelés biztonságával kapcsolatos általános előírásokat²⁰.

Az általános adatvédelmi rendelet szabályainak értelmezéséhez hasznos segítséget jelentenek az Európai Adatvédelmi Testület honlapján (https://edpb.europa.eu/edpb_hu) elérhető anyagok, ahol megtalálhatóak – jórészt magyarul is – a 29. cikk szerinti munkacsoport iránymutatásai is.

Érdemes áttekinteni az Európai Bizottság felkészítő anyagait is ezeken a hivatkozási címeken: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-386_hu.htm, valamint a https://ec.europa.eu/commission/priorities/justice-and-fundamental-rights/data-protection/2018-reform-eu-data-protection-rules_en#library.

II. Mindezekon túl felhívom szíves figyelmüket, hogy a Hatóság – eljárási kereteket nélkülöző, konzultációs válaszként kiadott – jelen tájékoztatása sem jogszabálynak, sem egyéb jogi eszköznek nem tekinthető, az normatív jelleggel, jogi erővel, illetve kötelező tartalommal nem rendelkezik. A Hatóság jelen ügyben rendelkezésre bocsátott információk alapján kialakított

¹⁶ Általános adatvédelmi rendelet 12. cikk (1)-(3) bekezdés.

¹⁷ http://www.naih.hu/files/WP29-nyilvantartasi_kot_elteres-2018-05-31.pdf

¹⁸ Fogyvédtv. 28. § (2) bekezdés.

¹⁹ Általános adatvédelmi rendelet 5. cikk.

²⁰ Általános adatvédelmi rendelet 32. cikk.

jogértelmezése más hatóságot, a bíróságot és az adatkezelőt nem köti, annak csak iránymutató jellege van. Az állásfoglalás, tájékoztatás kiadása tehát nem mentesíti annak címzettjét illetve az adatkezelőt saját jogi álláspontja kialakításának szükségessége, illetve az adatkezelésért fennálló felelősség alól.

Budapest, 2018. június „ ”

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár